

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐՈՎ «ԹՈՒՐԷ» ՀԱՆՐԱՅԱՅՏ ԴԵՄՔԵՐ

Posted on April 12, 2010 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Հեղինակ՝ Համո Մոսկոֆեան, Պեյրուզ, Լիբանան, 12 Ապրիլ 2010

Ըստ քրտական, թրքական եւ այլ աղբիւրներու՝ ինչպէս Օսմանեան կայսրութան, այնպէս ալ աթաթուրքեան արուեստական հանրապետութեան մէջ՝ ծագումով Հայ թէ Յոյն, Ասորի, Քիւրտ «փոքրամասնութիւններ»-ու աչքառու, ուշիմ զաւակները «թրքացած» են եւ անոնց ալ յաճախ վստահուած է բարձր պետական պաշտօններ:

Հեղինակ՝ Համո Մոսկոֆեան, Պեյրուզ, Լիբանան, 12 Ապրիլ 2010

Ըստ քրտական, թրքական եւ այլ աղբիւրներու՝ ինչպէս Օսմանեան կայսրութան, այնպէս ալ աթաթուրքեան արուեստական հանրապետութեան մէջ՝ ծագումով Հայ թէ Յոյն, Ասորի, Քիւրտ «փոքրամասնութիւններ»-ու աչքառու, ուշիմ զաւակները «թրքացած» են եւ անոնց ալ յաճախ վստահուած է բարձր պետական պաշտօններ:

Արդի թրքական պետութեան հիմնադիր, «Սապաթայճը» («Շաբաթապահ-Մովսիսական») Քեմալ Աթաթուրք՝ որուն հայրը «անձանօթ» կը մնայ՝ կանխամտածուած ծրագիրով բռնի կրօնափոխ ու թրքացնել տուաւ շուրջ 1 միլիոնէ աւելի համաշէնահայեր, Տարօնի ու Մուշի, Սասունի «քրտացած» հայու զաւակներ, բիւրաւոր Պոնտոսի յոյներ, Ասորիներ նաեւ որդեգրելով իր դուստրերը՝ ցեղասպանութեան ենթարկուած, դարերով Օսմանեան պետութեան, նաեւ Աթաթուրքին ծառայած ... հայ ժողովուրդի վերապրած իլեակներէն:

Թուրքիոյ խորհրդարանի նախկին երեսփոխան, 1989 թ. Մալաթիոյ SHP ազգայնական-թրքական կուսակցութեան որպէս կուսակալ ընտրուած Իպրահիմ Աքսոյ, որպէս Քիւրտ՝ Եւրոպայի խորհրդարանի մէջ. «Թուրքիոյ մէջ Քիւրտ անունով ուրիշ ժողովուրդ մը կայ» յայտարարելէ ետք՝ դուրս դրուեցաւ SHP ընդհանուր քարտուղար Դենիզ Պայքալի կողմէ...: Աքսոյ ստանձնեց HEP-ի եւ DEP-ի առաջին քարտուղարի պաշտօնը պետական չիրատարակուած աղբիւրներէ՝ յայտնելու այնպիսի «գաղտնիք»-ներ՝ որոնք կ'եզրակացնեն թէ այսօրուան Թուրքիոյ վերնախաւին մեծ մասը բաղկացած է ծագումով, հայակական արմատներով գործիչներէ:

Ընդլայնելով մեր ուսումնասիրութիւնները կը ներկայացնենք առաջին հայեացքով անհաւատալի, յաճախ մոլեռանդ «թուրք» ազգայնական դարձած հայազգի հանրայայտ դէմքերու այս ցանկը սկսելով Աթաթուրքի սիրեցեալ դուստր՝ Սապիհա Կեօքճէնէն (Խաթուն Սեպիլճեան) որ աշխարհի առաջին կին ռազմական օդաչուներէն մէկը դարձաւ հասնելով օդային ուժերու Զօրավարի աստիճանին:

Սապիհա Կեօքճէն (1913-2001)

Իր ընտանիքին անդամները ցեղասպանութեան ենթարկուած, մի քանին ալ

վերապրած, ինչպես իր զարմուհի Այնթեպի Հռիփսիմե Սեպիլճեան, հայ որբուհի մը որուն ամբողջ ետքեամբ սիրահարուած էր Աթաթուրք եւ որբանոցէ մը վերցնելով, 12 տարեկանին, այս չափազանց ուշիմ հայուհիին շնորհեց իշխանուհի Սապիհայի անունը: Ապա առաջին մահմեդական անունին հաջորդեց միւսը՝ Կեօքճէն:

Խորհրդային Միութիւն ուղարկուած, ապա աշխարհի լաւագոյն օդաչուներէն՝ Չքալովի կողմէ մարզված Սապիհա Կեօքճէն թօնտրով ռումբ թափեց՝ իր իսկ ազգակիցներու գիւղերուն եւ ապաստարաններուն վրայ 1938 թուականի Դերսիմի Քիւրտ-Չազաներու մեծ ապստամբութեան ժամանակ, որուն զոհ գացին տասնեակ հազարաւոր անձինք նաեւ Չազա ցեղախումբերու կողմէ փրկուած բազմաթիւ հայեր...:

Իր կեանքի ակարտին հարցազրոյց մը շնորհելով Մեծ Նահատակ Հրանտ Դինքին՝ ուր բացէ ի բաց յայտնեց իր հայու կրօնափոխ դուստր ըլլալը՝ անշուշտ զայրացնելով Թուրքիոյ խաւարամիտ ազգայնականները:

Ի միջի այլոց, Թուրքիոյ մամուլի մէջ հրատարակուած փաստաթուղթերու վրայ, 1992-93 թ.ին Ալիհասլան Թուրքէշ, Նիսաբնակ հայ գործարար եւ «Յատուկ առաքելութիւններու Ասպետ» Սամսոն Եօզարարատին նշած է Աթաթուրքին կողքին կռուած հայ «Քահրաման»-ներու մասին: Չանակքալէի մէջ նոյնիսկ անոր ստորագրութիւնը պատրաստուած է հայ գեղագրի մը կողմէ. Թուրքէշ յիշած է Յակոբ Մարթայեան - «Տիլաչար»-ին անունը, որպէս Թուրքիոյ Նոր այբուբենի եւ լեզուի, քերականութեան կարգաւորող: Հայ ժողովուրդին մեծագոյն դահիճներէն մէկուն զարմանալի «սերը»... իր զոհերուն հանդէպ:

Հաֆիզէ Օզալ

1980 թ.ի Թուրքիոյ ռազմական յեղաշրջման բռնակալ՝ Քենան Էվրէնի «հոգեզաւակ», ապա Թուրքիոյ վարչապետ Թուրկուլթ Օզալ մօր՝ Հաֆիզէի եւ հօր կողմէ ալ հայ էր...: Հաֆիզէ, Մալաթիոյ Թիիտ գիւղի հայ երբեմնի քահանային ապա կրօնափոխ ուսուցիչ՝ հռչակաւոր Ջինջի Հօճային դուստրն էր: Ապա, ամուսնանալով հայկական Չմշկածաք ականէն գաղթական, կրօնափոխ դարձած Օզալ ընտանիքի որդուն հետ կը դառնայ մայրը Թուրքիոյ ապագայ Վարչապետ Թուրկուլթ Օզալի: Վերջինս, Հայաստանի առաջին Նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի եւ այլ պետական դեմքերու հետ հանդիպումին կը յայտնէ իր մօր հայկական ծագման եւ հայկական քրնեաքի հանդէպ սիրոյ մասին... որուն պատճառով ալ Հայաստանի պատուիրակութեան անդամներ կ'այցելէն Հաֆիզէ Օզալին, անոր նուիրելով ամենէն ընտիր հայկական քրնեաքը:

Մեսուտ Ելմազ

Ինչպէս Թուրքիոյ Նախկին փոխ-վարչապետ՝ այնպէս ալ պետութեան լաւագոյն քաղաքական դեմքերէն մէկը Մեսուտ Ելմազ՝ Համշէնի Ռիզէ ականի կրօնափոխ հայերէն է: Իր հարազատներէն՝ Ալիս-Ալիյէ Ալթ ու Դենիզ Ալթ, այսօր Գերմանիոյ Համշէնահայերու շարժման դրօշակակիրներէն են:

Մուրատ Քարայաչըն

Թուրքիոյ քաղաքական աշխարհի ամենէն աշխոյժ անդամներէն եւ SHP կուսակցութեան ղեկավարներէն մէկը նոնյպէս Համշէնի Ռիզէ աւանէն է: Սակայն Ելմագ ընտանիքին հետ բախումներու մէջ գտնուելով, Սամսոն տեղափոխուած Քարայաչըն ընտանիքին զաւակը այսօր Անքարայի քաղաքական շրջանակներու մէջ գործող նոյնպէս ծագումով հայ Մեհմետ Քէչիլերի, Հասան Ջելալ Գիւզելի եւ այլոց հետ կը պայքարի դառնալու երկրին ամենէն ազդեցիկ ղեկավարներէն մէկը:

Տեօվլէթ Պահչէլի

Թուրքիոյ ազգայնական MHP կուսակցութեան ղեկավար, Աթաթուրքի անուան համալսարանի շրջանաւարտ ու թունդ ազգայնամով Տեօվլէթ Պահչէլիի ընտանիքը՝ Սեւերէլի հայերէն են բռնազաղթուելով բնօրրանէն՝ եկած ու տեղաւորուած են, որպէս կրօնափոխներ՝ Պահչէլի շրջանի մէջ, ուր կը ծնանի Տեօվլէթ, թրքական ազգայնական շարժման ամենէն յուսատու տարրերէն մէկը:

Ռեճաի Քուրթան

Թուրքիոյ քաղաքական հանրայայտ դեմքերէն՝ Նեճմետտին Էրպաքանին «աջ թերը» համարուող, ծագումով Ատրեամանի Քուրթան հայական գիւղի կրօնափոխ հայ՝ Իսմայիլ Էֆէնտին զաւակը Ռեճաի Քուրթան SP կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար եղած է:

Տակաւին կրնանք ցանկը երկարել՝ մէջն առնելով Թուրքիոյ այժմու նախագահ Ապտուլլա Կիլը եւ «հայատեաց» Վարչապետ Թայիպ Ռեճեպ Էրտողանը՝ որոնց զարկերակներուն մէջ ալ հայու արիւն կը հոսի, բայց՝ դաւանափոխի բարդ եւ վախազդեցիկ աշխարհի վաճառուած հոգիներ են անոնք, ցեղասպանութեան իսկական զոհեր:

